Čo by zjednotená Európa znamenala pre rodinu s deťmi?

Rodinná politika by zostala slovenská; Európa už dnes rieši to, čo presahuje hranicu: prídavky pri práci v zahraničí, štúdium, lekára a bezpečie.

Mnohé slovenské rodiny nežijú len v jednej krajine. Otec dochádza do Rakúska, mama pracuje v Bratislave, staršia dcéra ide na semester do Brna a v lete sa všetci vyberú k Jadranu. Pri každej z týchto situácií platí kus slovenských a kus európskych pravidiel.

Čo zostáva doma

Prídavok na dieťa je podľa slovenského zákona 60 eur mesačne a v mesiaci, keď dieťa prvý raz nastúpi do prvého ročníka, o 110 eur vyšší. Pracujúci rodič si k tomu uplatní daňový bonus: 100 eur mesačne na dieťa do 15 rokov a 50 eur na dieťa od 15 do 18 rokov. Od roku 2025 sa bonus pri vyšších príjmoch znižuje. O všetkých týchto sumách rozhoduje Národná rada SR.

Podmienky rodinných dávok určujú národné zákony a tak by to zostalo aj v jednotnejšej Európe, za akú sa zasadzujeme. Spoločné prídavky nenavrhujeme. Spoločná má byť obrana, energetika a zahraničná politika, kde malý štát sám veľa nezmôže.

Keď jeden z rodičov pracuje v Rakúsku

Tu už Európa rozhoduje, a to v prospech rodín. Ak rodičia pracujú alebo žijú v rôznych štátoch, nárok sa posudzuje podľa európskeho nariadenia o koordinácii sociálneho zabezpečenia, ktoré má prednosť pred slovenským zákonom. Úrady posudzujú oboch rodičov aj to, kde deti naozaj bývajú, bez ohľadu na to, či sú rodičia manželia alebo rozvedení.

Pravidlá prednosti sú jednoduché. Prvý je štát, v ktorom rodič pracuje. Ak pracujú obaja, každý v inom štáte, platí prednostne krajina, v ktorej žijú deti. Druhý štát potom doplatí rozdiel, ak by jeho dávky boli vyššie. Tie isté dávky sa nedajú za to isté obdobie poberať v plnej výške dvakrát.

Pre rodinu, v ktorej mama pracuje na Slovensku a otec v Rakúsku, to znamená: slovenský prídavok platí Slovensko a Rakúsko doplatí rozdiel do výšky svojich dávok. Rakúska Familienbeihilfe je na roky 2026 a 2027 od 138,40 eura mesačne pre najmenšie deti po 200,40 eura od devätnástich rokov. Ak na Slovensku nepracuje ani jeden z rodičov, je prednostne príslušné Rakúsko. Žiadosť sa oplatí podať čo najskôr: lehoty určujú národné predpisy a po ich uplynutí môže nárok prepadnúť.

Dieťa za hranicou nemá nižšiu cenu

Od januára 2019 Rakúsko krátilo prídavky a daňové zvýhodnenia rodičom, ktorých deti žijú v štáte s nižšími cenami, teda aj na Slovensku. Komisia ho za to žalovala a Slovensko ju v spore podporilo spolu s Českom, Poľskom, Rumunskom a ďalšími. Súdny dvor EÚ v júni 2022 rozhodol, že rodinné dávky sa nesmú znížiť len preto, že dieťa žije v inom štáte. Rodič z Petržalky platí vo Viedni rovnaké odvody ako jeho rakúsky kolega, takže jeho deti majú nárok na rovnaké dávky.

Tento prípad ukazuje, čo malej krajine dávajú spoločné pravidlá. Bez nich by o slovenských deťoch rozhodovala väčšina v rakúskom parlamente. So spoločnými pravidlami platí rovnaký meter pre všetkých a spor rozhodne súd, nie sila štátu.

Škola, lekár a telefón

Štúdium. Program Erasmus+ v roku 2024 poslal do zahraničia takmer 1,5 milióna študentov, žiakov, učiteľov a mladých ľudí z celej Únie. Semester v cudzine je pre dnešných študentov bežná možnosť, nie privilégium vybraných.

Lekár. Európsky preukaz zdravotného poistenia vydáva zdravotná poisťovňa bezplatne. Dieťa s ním dostane pri dočasnom pobyte v EÚ, ale aj vo Švajčiarsku či v Británii, nevyhnutnú starostlivosť za rovnakých podmienok ako tamojší poistenci.

Telefón. Od júna 2017 sa v Únii, na Islande, v Lichtenštajnsku a Nórsku neplatí za roaming nič navyše. Tínedžer na školskom výlete v Berlíne volá a surfuje za domáce ceny.

Bezpečie, v ktorom deti vyrastajú

Slovensko hraničí s Ukrajinou, kde sa bojuje piaty rok. Rodičia dnes riešia otázku, ktorú si ich vlastní rodičia po roku 1989 klásť nemuseli: bude kraj, v ktorom deti vyrastajú, pokojný? Slováci sami vidia v Európe oporu. Podľa Eurobarometra z jari 2026 považuje 75 % z nich Úniu za miesto stability v nepokojnom svete a 63 % chce, aby viac chránila ľudí pred krízami.

Kontinent, ktorý sa vie brániť spoločne a spoločne nakupuje energiu, je lepšia poistka pokojného detstva než malý štát, ktorý spolieha len na seba. O tom, ako reálne je dnes riziko vojny, píšeme v otázke Bude vojna?

Výchova, škola a slovenčina v triede zostávajú doma. Európa má robiť to, čo jedna krajina nedokáže: chrániť rodinu, keď prekročí hranicu, a strážiť pokoj, v ktorom deti rastú.

Všetky otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kto platí rodinné prídavky, keď jeden z rodičov pracuje v Rakúsku?
Rozhodujú európske pravidlá prednosti. Ak druhý rodič pracuje na Slovensku, kde deti bývajú, platí prednostne Slovensko a Rakúsko doplatí rozdiel do výšky svojich dávok. Ak na Slovensku nikto nepracuje, je prednostne príslušné Rakúsko. Posudzujú sa vždy obaja rodičia, aj keď spolu nežijú.

Koľko sú rodinné prídavky v Rakúsku?
V rokoch 2026 a 2027 je Familienbeihilfe 138,40 eura mesačne na dieťa od narodenia, 148 eur od troch rokov, 171,80 eura od desiatich a 200,40 eura od deväťnástich rokov. Spolu s ňou sa vypláca daňový odpočet na dieťa 70,90 eura mesačne. Sumy platia pre deti, ktoré žijú v Rakúsku.

Môže Rakúsko krátiť prídavky deťom, ktoré žijú na Slovensku?
Nie. Rakúsko ich od roku 2019 upravovalo podľa cenovej hladiny krajiny, v ktorej dieťa žije. Súdny dvor EÚ v júni 2022 rozhodol, že rodinné dávky sa nesmú znížiť len preto, že dieťa žije v inom štáte, a že išlo o neodôvodnenú diskrimináciu. Slovensko v spore stálo na strane Komisie.

Siahla by zjednotená Európa na prídavok na dieťa alebo daňový bonus?
Nie. Výšku prídavku aj daňového bonusu určuje slovenský zákon a o ich zmene hlasuje Národná rada. Európske pravidlá riešia iba to, ktorý štát platí, keď rodina žije alebo pracuje vo viacerých krajinách. Spoločné rodinné dávky nenavrhujeme.

Ošetria dieťa na dovolenke v zahraničí?
Áno. S európskym preukazom zdravotného poistenia, ktorý vydáva zdravotná poisťovňa bezplatne, dostane dieťa pri dočasnom pobyte v EÚ, na Islande, v Lichtenštajnsku, Nórsku, Švajčiarsku a v Spojenom kráľovstve nevyhnutnú starostlivosť za rovnakých podmienok ako tamojší poistenci.

ZDROJE

- Slov-lex: Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa, znenie od 1. 1. 2026 – § 8: prídavok 60 eur mesačne, v mesiaci prvého nástupu do 1. ročníka základnej školy o 110 eur viac
- Slov-lex: Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, znenie od 1. 1. 2026 – § 33 ods. 1: daňový bonus 100 eur mesačne na dieťa do 15 rokov, 50 eur od 15 do 18 rokov; Slov-lex: Zákon č. 278/2024 Z. z. (2024) – znižovanie bonusu pri základe dane nad 1,5-násobok priemernej mzdy, účinnosť od 1. 1. 2025
- Your Europe: Rodinné dávky (2026) – podmienky dávok určujú národné predpisy; pravidlá prednosti (najprv štát práce, pri práci v oboch štátoch štát bydliska detí) a doplatok rozdielu sekundárne príslušným štátom
- ÚPSVaR: Poučenie o rodinných dávkach v rámci EÚ (nedatované) – koordinácia sa týka prídavku, príplatku, rodičovského príspevku a ďalších dávok; posudzujú sa obaja rodičia a bydlisko dieťaťa; tie isté dávky nemožno za to isté obdobie vyplácať v plnej výške v dvoch štátoch
- EUR-Lex: Nariadenie (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia – čl. 67 (rodinní príslušníci s bydliskom v inom štáte), čl. 68 (pravidlá prednosti a doplatok rozdielu)
- oesterreich.gv.at: Höhe der Familienbeihilfe (1/2026) – sumy na roky 2026 a 2027 pre deti s pobytom v Rakúsku: 138,40 €, 148 €, 171,80 €, 200,40 €; Kinderabsetzbetrag 70,90 € na dieťa a mesiac
- Súdny dvor EÚ: tlačová správa č. 102/22 k veci C-328/20 Komisia/Rakúsko (6/2022) – úprava prídavkov a daňových zvýhodnení podľa štátu bydliska detí od 1. 1. 2019 je v rozpore s právom EÚ; Komisiu podporilo okrem iných Slovensko
- Erasmus+: Almost 1.5 million people went on an Erasmus+ mobility in 2024 (11/2025) – takmer 1,5 milióna účastníkov v roku 2024, ročný rozpočet 4,7 mld. €
- Your Europe: Európsky preukaz zdravotného poistenia (2026) – preukaz vydáva poisťovňa bezodplatne; Európska komisia: Európsky preukaz zdravotného poistenia – nevyhnutná starostlivosť v EÚ, na Islande, v Lichtenštajnsku, Nórsku, Švajčiarsku a Spojenom kráľovstve
- Európska komisia: Roaming – pripojený kdekoľvek v EÚ bez príplatku (7/2026) – od 15. 6. 2017 bez príplatkov v štátoch EÚ, na Islande, v Lichtenštajnsku a Nórsku
- Európsky parlament: Eurobarometer, jar 2026, prílohy s výsledkami (2026) – Slovensko: 75 % vníma EÚ ako miesto stability v nepokojnom svete, 63 % chce väčšiu úlohu EÚ pri ochrane občanov pred krízami